

FNS BÆREKRAFTSMÅL – EN HELHETSVURDERING

«FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan, blant annet for å sikre sosial rettferdighet og god helse og stand tap av naturmangfold og klimaendringer. Målene skal vise veg mot en bærekraftig utvikling på kort og lang sikt» - nasjonale forventninger til kommunal planlegging 2019-2023

INNLEDNING

- I 2015 vedtok FNs generalforsamling 2030-agendaen for bærekraftig utvikling. Agendaen har 17 utviklingsmål for å fremme sosial, miljømessig og økonomisk bærekraft.
- Planlegging er et effektivt styringsverktøy for bærekraftig samfunnsutvikling og arealbruk. Kommunen har fått økt handlingsrom og større ansvar for å sikre nasjonale og vesentlige regionale interesser i planleggingen.
- Kommunen er blant nøkkelaktørene for å realisere en bærekraftig samfunnsutvikling og realisering av bærekraftsmålene i Norge. Vi er nærmest befolkningen, lokale bedrifter og organisasjoner. Samtidig har vi ansvar for mye av den sosiale og fysiske infrastrukturen som påvirker befolkningens levekår og utviklingsmuligheter.
- Regjeringen legger vekt på at arbeidet med å realisere bærekraftsmålene sikres en bred forankring gjennom den kommunale planleggingen.

TJELDSUND KOMMUNE

- FNs 17 bærekraftsmål er globale mål som ser miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng, og skal fungere som et overordnet rammeverk for samfunnsutviklingen i Tjeldsund.
- Oppfølgingen av målene innebærer en helhetlig tilnærming til framtidig oppgaveløsninger i kommunen. Noen av målene er åpenbare, mens andre er mindre åpenbare.
- Tjeldsund kommune har gjennomført en analyse av målene, og definert hvordan kommunen kan bidra til måloppnåelse innenfor de ulike områdene.
- Det er viktig for gjennomføringen og implementeringen at bærekraftsmålene forankres både innad i egen organisasjon og i kommunesamfunnet.
- Alle målene er viktige, og henger sammen. Det er likevel slik at noen mål er mer aktuelle i den lokale konteksten sett i sammenheng med vårt utfordringsbilde, og vil derfor mulig få et større fokus i samfunnsplanleggingen

METODE FOR ANALYSE

Tverrfaglig gruppe har gjort en systematisk gjennomgang av bærekraftsmålene. I dette dokumentet belyses så følgende spørsmål for hvert av bærekraftsmålene.

1. Hva er de nasjonale forventninger og statlige føringer
Under denne overskriften belyses det om det er nasjonale forventninger eller statlige føringer som tilsier at området bør prioriteres.
2. Hva er kommunens ansvar og virkemidler innenfor området?
Under denne overskriften belyses det om kommunen har virkemidler eller annen mulighet til å bidra til høyere måloppnåelse på området enn i dag.
3. Belyse lokale muligheter og utfordringer
Har Tjeldsund kjente muligheter og utfordringer på området, f.eks. utfordringer identifisert i folkehelseoversikten.
4. Helhetsvurdering
Hvordan kan vi påvirke dette målet?

ØKONOMI

SOSIALE FORHOLD

KLIMA OG MILJØ

Utrydde alle former for fattigdom i hele verden

Nasjonale forventninger til planlegging:

- Det forventes at kommunene planlegger aktivt for å motvirke og forebygge levekårsutfordringer og bidrar til utjevning av sosiale forskjeller.
- Kommunen ivaretar barn og unges interesser gjennom en samfunns- og arealplanlegging som skaper trygge, attraktive og aktivitetsfremmende by- og bomiljø.
- Kommunen legger universell utforming til grunn i planlegging av omgivelser og bebyggelse og ivaretar folkehelsehensyn i planleggingen.

Kommunens ansvar og virkemidler:

Det store flertallet i Norge har høy levestandard og gode levekår. En andel av befolkningen har likevel økonomiske ressurser som avviker betydelig fra det generelle inntektsnivået i samfunnet. Tjeldsund kommune kan legge til rette for at alle har like muligheter til å lykkes gjennom utdanning, arbeid og støtteordninger m.m. Oppvekst i fattigdom i Norge handler om at barn og unge har færre valgmuligheter enn andre barn og unge i Norge, blant annet at de ikke har lik mulighet til å delta i lokalsamfunnets aktiviteter på lik linje med andre barn. Dette er noe Tjeldsund kan legge til rette for.

Lokale muligheter og utfordringer:

- Antallet sosialhjelpsmottakere og andelen som er ufør er høyere i Tjeldsund kommune, sammenlignet med fylket- og landsgjennomsnittet.
- Eneforsørgere under 45 år var mellom 2017 og 2019 ca. 16 %.
- Kommunen har et lavere gjennomsnitt enn resten av landet for lavinnteksthusholdninger. Ca. 5,7 prosent (9,3 prosent i landet)
- Kommunestyret har vedtatt å innføre aktivitetskort for barn og unge
- Gjennom forebyggende forum arbeides det aktivt mot barn og unge. Dette skjer i samarbeid med politikontakt for kommunen.

Helthetsvurdering:

Målet om å utrydde alle former for fattigdom i hele verden handler om at den økonomiske veksten skal være inkluderende og fordeles jevnere blant land og befolkning.

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

Tjeldsund kommune skal arbeide for å utjevne de sosiale forskjeller. Bærekraftsmålet henger sammen med andre mål som God helse, God utdanning og Bærekraftige byer og samfunn. Måloppnåelse gjennom disse målene vil også bidra til målet om å utrydde fattigdom. Det er vil være viktig for framtiden at antallet som er ufør ikke stiger. Kommunen bør kunne tilby arbeidsutprøving og aktiviteter til de som av ulike årsaker står utenfor arbeidslivet.

Utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring, og fremme bærekraftig landbruk

Nasjonale forventninger til planlegging:

- Kommunen planlegger aktivt for å motvirke og forbygge levekårsutfordringer og bidrar til utjevning av sosiale forskjeller.
- Det forventes at kommunen sikrer viktige jordbruksområder og kulturlandskap i landbruket gjennom langsiktige utbyggingsgrenser. Utbyggingsløsninger som kan redusere nedbygging av dyrka mark vurderes i samsvar med det nasjonale jordvernmålet.
- Kommuner legger til rette for økt verdiskaping og nye grønne næringer innenfor jord- og skogbruk.

Kommunens ansvar og virkemidler:

Ansatte i barnehager, skoler, skolehelsetjenesten og helsestasjoner i kommunen er viktig nøkkelpersoner når det kommer til å gi veiledning og kostholdsråd til barn og unge, samt familier. Det samme gjelder for helse- og omsorg sektoren som skal sørge for tilstrekkelig næring og helsefremmende kosthold til brukerne av tjenestene.

Gjennom kommuneplanens arealdel har kommunen mulighet til å skape forutsigbarhet i arealbruken for landbrukets interesser, og forhindre nedbygging av dyrkbar jord. Landbruksnæringen bør ses i sammenheng med øvrig næringsaktivitet i kommunen.

Kommunens ansvar og virkemidler

- Tjeldsund kommune ligger over landsgjennomsnittet for fedme blant unge mellom 0-17 år, ca. 33 prosent av unge i Tjeldsund kommune, sammenlignet med 22 prosent i landsgjennomsnittet.
- Mangel på næringsareal kan medføre omdisponering av dyrka og dyrkbar jord, og kan også øke presset på landbruksarealer.
- Kommunen har mange næringer som sørger for lokal matproduksjon som reindrift, landbruk, havbruk og fiske.

Helhetsvurdering

Målet handler om at ingen skal sulte, og at alle mennesker skal ha tilgang på næringsrik og bærekraftig mat hele året. En viktig del av dette er å fordele ressursene og ta vare på den maten vi produserer på en bedre måte enn i dag. I tillegg er det viktig at vi ikke kaster mat.

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

Gjennom klare føringer for utbygging kan kommunen sikre at det ikke legges et like stort press på jordbruksarealene. Det vil også være viktig å sikre bruk av dyrka jord og ressursene som kan brukes til å produsere mat. Ved en bevist holdning til denne tematikken vil vi kunne påvirke målet. Det samme gjelder for reindrift, som er en arealkrevende næring.

Økt fysisk aktivitet er en viktig faktor i forebygging av flere plager og sykdommer som blant annet fedme og overvekt. Gjennom kommunens institusjoner, samt forebyggende forum må vi skape gode vaner for regelmessig fysisk aktivitet og gode matvaner. Dette er særlig viktig for normal vekst og utvikling i barne- og ungdomsårene.

Målet henge i stor grad sammen med God helse (mål 3) og Livet på land (mål 15).

Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder.

Nasjonale forventninger til planlegging:

- Det forventes at kommunen aktivt ivaretar gode vilkår for god psykisk og fysisk helse i planleggingen.
- Kommunen skal sikre trygge og helsefremmende bo- og oppvekstmiljøer, frie for skadelig støy og luftforurensning.
- Kommunen har en aktiv og helhetlig tilnærming i utvikling av aldersvennlige samfunn.
- Kommunen skal planlegge for aktivt å motvirke og forebygge levekårsutfordringer og bidrar til utjevning av sosiale forskjeller

Kommunens ansvar og virkemidler:

Kommunen har ansvar for å sørge for gode og forsvarlige helsetjenester til alle som trenger det, uavhengig av alder eller helsesituasjon. Helse påvirkes av levevaner som kosthold, fysisk aktivitet, tobakk og alkohol. Videre er trygt drikkevann, ren luft og beskyttelse mot skadelige stoffer viktig for god helse.

Kommunen har gjennom barnehage, skole, kultur- og fritidstilbud mulighet til å bidra til god helse for innbyggerne, og utjevne forskjeller i helsetilstand som kan forklares med sosial og økonomisk ulikhet. I henhold til lov om kommunale helse- og omsorgstjenester skal kommunen ved ytelse av helse- og omsorgstjenester fremme helse og søke å forbygge sykdom, skade og sosiale problemer. Dette skal blant annet skje ved opplysning, råd og veiledning.

Lokale muligheter og utfordringer:

- Tjeldsund kommune har i dag en høyere andel innbyggere som sliter med muskel- og skjelettplager enn resten av landet.
- Forskning fra 2012 viser at flere av innbyggerne var mer utsatt for å utvikle livsstilssykdommer, blant annet diabetes og hjertekarsykdom.
- Kommunen har også en høyere andel av barn med psykiske symptomer eller lidelser. Samt overvekt og fedme.

- Vi blir flere eldre i kommunen, og god helse blant eldre er en viktig forutsetning å leve selvstendig og med god livskvalitet.

Helhetsvurdering

God helse er en grunnleggende forutsetning for menneskers mulighet til å nå sitt fulle potensial og for å bidra til utvikling i samfunnet. Helsen vår påvirkes av miljø, økonomi og sosiale forhold, og mål tre inkluderer mennesker i alle aldre og ivaretar alle dimensjonene i bærekraftbegrepet

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

Kommunen deltar i Program for folkehelse som er et viktig program der psykisk helse blant barn og unge, samt ungdomsmedvirkning er hovedtema. Tilrettelegging for et variert friluftsliv er viktig for folkehelsen til befolkningen. Videre må god arealplanlegging gjøre det enkelt og trygt å bevege seg for alle og som kan bidra til å fremme økt fysisk aktivitet i hverdagen.

Arbeidet med god helse vil innebære tverrfaglig innsats for å se det helhetlige bilde og arbeide sammen.

God helse skal være et fokusområde i alt kommunen planlegger og gjennomfører videre, og er derfor et viktig mål.

Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle

Nasjonale forventninger til planlegging:

- Kommunen planlegger aktivt for å motvirke og forebygge levekårsutfordringer og bidrar til utjevning av sosiale forskjeller
- Kommunen ivaretar barn og unges interesser gjennom en samfunns- og arealplanlegging som skaper trygge, attraktive og aktivitetsfremmende by- og bomiljø
- Kommunen legger universell utforming til grunn i planlegging av omgivelser og bebyggelse og ivaretar folkehelsehensyn i planleggingen

Kommunens ansvar og virkemidler:

Alle barn skal ha et trygt og godt barnehage- og skolemiljø som fremmer trivsel og læring. Utdanningsarenaer som barnehager, grunnskoler, videregående skoler og universitet/høgskole, er en av de viktigste faktorene som bidrar til utjevning av sosiale forskjeller i befolkningen.

Inkluderende opplæring av god kvalitet for alle er en av de viktigste byggesteinene for velstand, helse og likeverd i alle samfunn. Forskning viser at utdanning er en av de viktigste grunnene til at folk kommer ut av fattigdom, får bedre helse og samfunnet får økt likestilling.

Lokale muligheter og utfordringer:

- Tjeldsund kommune har et høyt frafall fra videregående skole, rundt 30 %.
- Tjeldsund har flere innbyggere med kun grunnskole som høyeste fullførte utdanning 30,6 %, og færre med universitets/høgskoleutdanning 25 % (landet 34%).
- Halvparten av barna i skolen og trives, og ca. 16% opplever mobbing.
- Fra høsten 2020 gikk barnehagene og skolene over til samisk læreplan.
- Mangel på riktig fagkompetanse i barnehager og skoler

Helhetsvurdering:

Mål fire omhandler ikke bare retten til skolegang, men også at en får gode lærere og kvalitet i undervisningen – hele veien fra barneskolen til universitetet

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

Rekruttering av riktig fagkompetanse er en utfordring i dag, og kommunen skal utarbeide strategier for økt rekruttering for å sikre kvalitet i barnehagene og skolene. Gode barnehager, skoler og kultur- og fritidstilbud bidrar til like muligheter, og er viktige areaer der barn utvikler kunnskap og holdninger.

Tjeldsund kommune er i gang med å utrede muligheter for et kommunalt opplæringskontor. Det er et økende behov for yrkesrettet kompetanse, og vi kan være med å påvirke gjennom lokal oppfølgingstjeneste.

Frafallet fra videregående er høyt, og kommunen må være bidragsyter og hjelpe de som fort havner utenfor både utdanning og arbeidsliv. I samarbeid med NAV og næringslivet bør vi etablere et aktivitetstilbud.

Oppnå likestilling og styrke jenter og kvinners stilling

Nasjonale forventninger til planlegging:

- Regjeringen er opptatt av at kommunen utvikler gode virkemidler for å sikre at alle inkluderes i skole, arbeids- og samfunnsliv.
- God inkludering på sentrale livsarenaer bidrar til å opprettholde et samfunn med små forskjeller, høy tillit og god livskvalitet.
- Kulturlivet og andre former for fritidsaktiviteter er viktige arenaer for hverdagsintegrering og fellesskap basert på mangfold, likestilling, ytringsfrihet og toleranse.

Kommunens ansvar og virkemidler:

I Norge er kjønnslikestilling sentralt innen temaer som arbeid, utdanning, inntekt og ledere. En av kommunens verktøy for å sikre likestilling er å integrere kjønnsperspektivet i overordnede styringsdokumenter. Her kan en kartlegge utfordringene og eventuelt vie et satsningsområde til likestilling. Likestilling handler om en rettferdig fordeling av makt, innflytelse og ressurser. Å leve et fritt liv uten vold og diskriminering er en grunnleggende menneskerettighet og er avgjørende for utvikling av menneskene og samfunnet.

Lokale muligheter og utfordringer:

- Gjennomsnittlig bruttoinntekt for kvinner: 359 900kr (menn, 448 400kr).
- Andelen sysselsatte kvinner (20-66 år) som jobber deltid: 44,8 % (menn, 16,9 %).
- Andelen fedre som tar hele fedrekvoten eller mer av foreldrepengeperioden 62,3 %.
- Andelen kvinner blant ledere (20-66 år) 41,5 %

Helhetsvurdering:

Målet handler om likestilling mellom begge kjønn handler om å gi begge kjønn like rettigheter og muligheter til å bestemme over eget liv.

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

Likestilling er et sentralt tema for å opprettholde et likeverdig samfunn. Likestilling handler også om like muligheter uavhengig av etnisk tilhørighet, funksjonsevne, seksuell orientering, alder og religion. Gjennom å benytte oss av overordnede styringsdokumenter kan vi rette fokus mot temaet, sikre kartlegging og gjennomføring av tiltak der det er behov. For eksempel holdningsendringer i samfunnet.

Sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle

Nasjonale forventninger til planlegging:

- Fylkeskommuner og kommuner tar hensyn og beskytter drikkevannskilder i sin planlegging, slik at behovet for rensing ved produksjon av drikkevann reduseres.

Kommunens ansvar og virkemidler:

Kommunen har et overordnet ansvar for at de sanitære forholdene i kommunen er tilfredsstillende, og å sikre rent drikkevann til sine abonnenter. Det er også et kommunalt ansvar å forebygge sykdommer relatert til forurensning av luft, vann og jord. Kommunen har myndighet på flere områder som påvirker vannmiljøet og vannkvaliteten, herunder avløp, landbruk, vannforsyning, miljø, forurensning og arealplanlegging.

Lokale muligheter og utfordringer:

- Kommunen har i dag flere områder med spredt bebyggelse for bolig og hytter, og har derfor også mange private vannverk.
- Vannkvaliteten framstår som varierende, og er et forhold som skal utredes nærmere.
- Vann- og avløpsinfrastrukturen har i dag et teknisk etterslep, og det er viktig å fornye anlegg og ledningsnett får å sikre tjenester for framtidige generasjoner.
- Kommunen har i dag flere turområder og for få sanitæranlegg/toalett i områdene der folk ferdes.

Helhetsvurdering:

Målet handler om å ha tilgang til rent vann. Rent vann er kanskje den viktigste forutsetningen for god helse, og det er viktig å beskytte de drikkevannskildene vi har.

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

Kommunens myndighet på flere av områdene som påvirker vannmiljøet fører til at Tjeldsund i stor grad kan påvirke dette målet.

Blant annet gjennom god arealplanlegging, og gode planprosesser kan vi bidra til at et belastet vann- og avløpssystem ikke belastes ytterligere.

Sikre tilgang til pålitelige, bærekraftige og moderne energi til en overkommelig pris for alle

Nasjonale forventninger til planlegging:

- Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning har som del av sitt formål å sikre mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging i kommunene.
- Ved å vektlegge arbeidet med å redusere utslipp av klimagasser, inkludert utslipp fra arealbruksendringer, mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging, samt ha oppdatert kunnskap om forventede klimaendringer og konsekvenser må brukes i planleggingen.

Kommunens ansvar og virkemidler:

I Norge er ikke utfordringen at man ikke har tilgang til energi, men økt energieffektivisering og økt andel fornybar energi er høyst relevant. Kommunen har en rekke virkemidler som er viktige for energieffektivisering og omlegging til fornybar energibruk. Særlig gjennom sin arealplanlegging kan kommunen f.eks. påvirke energibruken i transportsektoren. Andre viktige virkemidler er krav i innkjøp, energieffektivisering og omlegging i egne bygg og eiendom, myndigheten til å pålegge tilknytningsplikt til fjernvarme, tilsynsmyndighet med forbudet mot bruk av fossil olje til oppvarming av bygg, og samarbeid med energiselskap og andre næringsaktører.

Lokale muligheter og utfordringer:

- Kommunen har ikke en samlet oversikt over klimagassutslipp eller energiforbruk.
- Kommunen har eldre arealplaner som ikke er oppdatert etter nye planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

Helhetsvurdering:

I Norge er vi i en prosess der vi forsøker å omgjøre all energien vi bruker fra fossil energi til fornybar energi. Dette innebærer at vi blant annet bytter fra fossile biler til EL-biler, men også små ting i hverdagen som å dusje kortere, ikke koke mer vann enn nødvendig, kjøre mindre og husker å slå av lys når vi går ut av et rom

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

Kommunen er i dag i gang med å utarbeide ny kommuneplan. Klima- og energiplanlegging og klimatilpasning er viktige temaer både i samfunnsdel og arealdel.

Utarbeidelse av klimabudsjett kan være et nyttig verktøy for å integrere klimatiltak til økonomiplanen.

Tjeldsund kommune kan påvirke dette målet, og det vil gjennom kartlegginger vurderes og utarbeides tiltak.

Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

Nasjonale forventninger til planlegging:

- Kommunene stimulerer til grønn omstilling, innovasjon, vekst i nye arbeidsplasser og et inkluderende arbeidsliv og setter av tilstrekkelige arealer som ivaretar samfunnets behov.
- Kommunen legger til rette for økt verdiskaping og nye grønne næringer innenfor jord- og skogbruk.

Kommunens ansvar og virkemidler:

Kommunen kan legge til rette for et variert næringsliv med arbeidsplasser som sysselsetter befolkningen og hvor enda flere kommer i arbeid.

Kommunen må tilrettelegge for nye bedrifter som ønsker å etablere seg, slik at arbeidsplasser videreføres. Gjennom å ha fokus på miljø, bærekraft og sirkulærøkonomi i sin pådriverrolle for næringsutvikling, kan dette bidra til å tiltrekke grønne og framtidsrettede arbeidsplasser og næringer.

Lokale muligheter og utfordringer:

- Tjeldsund kommunes lokalisering mellom byene Harstad og Narvik, må brukes som et fortrinn. Økt aktivitet i regionen legger opp til at der minimum opprettes 500 nye arbeidsplasser.
- Tjeldsund kommune ønsker å legge til rette for en arbeidsplass nr. 2, til eventuelle partnere av de som får jobb i regionen.
- 30 prosent av den yrkesaktive befolkningen er ikke i arbeid. Dette er på grunn av enten uførhet, arbeidsavklaringspenger eller sykemeldt.
- Arbeidsledigheten i kommunen har vært stabilt lav, men det er vanskelig å si noe helt konkret om hvordan situasjonen med pandemien vil utvikle seg, og hvilke spor den vil sette.
- Det er i alt 255 personer som pendler ut av kommunen, og 145 personer som pendler inn til jobb i kommunen.
- Kommunen har et variert næringsliv med landbruk, reindrift, innovasjons bedrifter innenfor havbruk, detaljhandel, varehandel tjenesteyting osv.

Helhetsvurdering:

Målet om anstendig arbeid og økonomisk vekst handler om å skape økonomisk vekst og nye arbeidsplasser gjennom anstendig arbeid. Dette er en forutsetning for bærekraftig utvikling. Å skape arbeidsplasser av god kvalitet er en stor utfordring for alle land fram mot 2030

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

Tjeldsund kommune satser på vekst i arbeidsplasser og vil sammen med næringslivet se på muligheter for å legge til rette for dette. Kommunen må bruke sin myndighet og pådriverrolle til å stimulere til grønn næringsutvikling, innovasjon og samarbeid.

Gjennom arealplanlegging kan kommunen legge til rette for utvikling av næringsområder, som kan bli til framtidige arbeidsplasser.

Gjennom strategisk kompetanse utvikling kan kommunen legge til rette for økt rekruttering, videre utvikling av kompetanse hos ansatte og mobilisering av kompetanse som allerede finnes blant ansatte i kommunen.

Dette bærekraftsmålet er et viktig fokusområde for samfunnsutviklingen i Tjeldsund kommune, og vil prioriteres i det videre arbeidet.

9 INDUSTRI, INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR

Bygge robust infrastruktur, fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og bidra til innovasjon

Nasjonale forventninger til planlegging

- Kommunen stimulerer til grønn omstilling, innovasjon, vekst i nye arbeidsplasser og et inkluderende arbeidsliv og setter av tilstrekkelige arealer som ivaretar samfunnets behov.
- Lokalisering av boliger, service, handel og andre arbeids- og besøksintensive virksomheter vurderes i sammenheng med eksisterende eller framtidige kollektivknutepunkt.
- By- og omlandskommuner, sammen med fylkeskommunene, videreutvikler samarbeidet om transport på tvers av administrative grenser der dette bidrar til effektiv ressursbruk, næringsutvikling,

bosetting og sosial bærekraft i ulike deler av fylket.

- Fylkeskommunen og kommunen legger til rette for kostnadseffektiv framføring av mobil- og bredbåndsnett gjennom bruk av eksisterende føringsveier.
- Fylkeskommunen og kommunen legger til rette for å sikre Forsvarets arealbehov når dette er nødvendig for å ivareta landets forsvarsevne og i henhold til nasjonale forsvarsplaner

Kommunens ansvar og virkemidler

Tjeldsund kommune kan legge til rette for innovative næringer og sikre lokal infrastruktur som bidrar til å sikre bærekraftig utvikling. En robust infrastruktur må tåle klimaendringer og sikre grønn mobilitet. Det vil bli et økende behov for tilgang til og tilrettelegging av informasjons- og kommunikasjonsteknologi, og dette er en infrastruktur som må sees på lik linje med den tradisjonelle infrastrukturen.

Lokale muligheter og utfordringer

- Kommunen har ingen lademuligheter for EL-biler.
- Begrenset kollektivtilbud i kommunen, særlig mellom tettstedene innad i kommunen, og byene rundt oss.
- Åpning av brannskolen med ca. 300 elever vil kreve et bedre tilrettelagt

kommunikasjonstilbud, spesielt inn til kommunesenteret.

- Flere friluftsområder og kommunale bygg er ikke universelt utformet.
- Kommunen ser på muligheten for å lansere en digital plattform som vil inneholde alt av tenkelig informasjon om kommunen vår.
- Utbygging av Hålogalandsvegen
- Økende andel innovative næringer i kommunen.

Helhetsvurdering

Infrastruktur er den underliggende strukturen som må være på plass for at et samfunn skal fungere. Investeringer i infrastruktur som transport, vanningsystemer, energi og informasjonsteknologi er avgjørende for å skape en bærekraftig utvikling.

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

En god infrastruktur er essensielt for utviklingen av et bærekraftig samfunn. Tilrettelegging for innovative næringer må ses i sammenheng med mål 8. Videre må Tjeldsund arbeide kontinuerlig med god samfunnsutvikling blant annet ved å følge opp kommuneplan. Det er mye som skjer i kommunen og rundt oss, langsiktig planlegging blir derfor viktig for å holde kursen mot et bærekraftig samfunn.

Redusere ulikhet i og mellom land

Nasjonale forventninger til planlegging

- Kommunen planlegger aktivt for å motvirke og forebygge levekårsutfordringer og bidrar til utjevning av sosiale forskjeller
- Kommunen tar boligsosiale hensyn i areal- og samfunnsplanleggingen gjennom krav til boligstørrelse og nærområder, og ved å regulere nok boligtomter.
- Kommunen legger til rette for leie- til- eie løsninger for vanskeligstilte på boligmarkedet.
- Kommunen planlegger for et tilbud av tilrettelagte boliger for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne.

Kommunens ansvar og virkemidler

Tjeldsund kommune har ansvar for å sørge for at alle innbyggere har lik rett til deltakelse i arbeidslivet og kulturelle aktiviteter uavhengig av nasjonalitet, kjønn, alder, legning, fysiske og/eller psykiske utfordringer. Alle skal gis mulighet til å bidra i fellesskapet med sine ressurser. Kommunen kan gjennom lokale støtteordninger hjelpe vanskeligstilte mennesker og familier inn i arbeidsmarkedet og på boligmarkedet. Ved å planlegge for varierte boområder som sikrer likeverdige oppvekstvilkår og gjennom kjøp av kommunale boliger i boligprosjekter for å utjevne bomiljøene.

Utdanningsinstitusjoner som barnehage, skole og høyskole er noen av de viktigste faktorene som kan bidra til å utjevne sosiale forskjeller i befolkningen.

Lokale muligheter og utfordringer

- Det er i dag en veldig variabel tilstand på de kommunale leilighetene. Flere av dem er nedslitte.
- Kommunen bør framstå som åpen og inkluderende, særlig med tanke på samisk forvaltningsområde. Barrierer som hindrer deltakelse, må fjernes, og verdier fra ulike kulturer anerkjennes.
- For å sikre kulturelt mangfold og aktivitet trenger kommunen flere gode møteplasser for deltakelse og opplevelse.
- Kommunen må sørge for en likeverdig eldreomsorg. Likeverdig betyr ikke nødvendigvis lik behandling.

Helhetsvurdering

For å redusere ulikhet må det finnes en rettferdig fordeling av landes ressurser. Viktige tiltak er like tilgang til skole, helsehjelp og gode skattesystemer. Samt unngå at unge faller ut av skole og arbeidsmarked og at innvandrere raskt integreres i arbeidsmarkedet.

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

Tjeldsund kommune kan gjennom sin samfunns- og arealplanlegging påvirke dette målet. I tillegg vil tiltak som reduserer utdanningsforskjeller også bidra til å redusere ulikheter i folks helse. Barnehagen og skolen er viktige faktorer som bidrar til mindre sosiale forskjeller.

Tjeldsund kommune bør utrede behovet for en samlet boligpolitikk. En slik utredning vil kunne avdekke om det er boligsosiale forhold som kommunen bør være ekstra oppmerksomme på.

Gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige for alle, uansett alder

Nasjonale forventninger til planlegging

- By- og omlandskommuner, sammen med fylkeskommunene, videreutvikler samarbeidet om transport på tvers av administrative grenser der dette bidrar til effektiv ressursbruk, næringsutvikling, bosetting og sosial bærekraft i ulike deler av fylket.
- Kommunenes boligpolitikk og boligplanlegging er en integrert del av kommunenes strategi for samfunns- og arealutvikling. Den legger til rette for en variert befolkningsstruktur gjennom god tilgang på boligtomter som grunnlag for tilstrekkelig, variert og sosial boligbygging.
- Kommunene tar boligsosiale hensyn i areal og samfunnsplanleggingen gjennom krav til boligstørrelse og nærområder, og ved å regulere nok boligtomter
- Kommunene legger til rette for sykling og gange i byer og tettsteder, blant annet gjennom trygge skoleveier, ved å planlegge for gange og sykling fra kollektivknutepunkt og ut til

friluftslivsområder, og for transportløsninger for grupper som er mindre mobile

- Lokalisering av boliger, service, handel og andre arbeidsplass- og besøksintensive virksomheter vurderes i sammenheng med eksisterende eller framtidige kollektivknutepunkt.
- Kommunene legger vekt på å bevare naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutvikling. Planleggingen sikrer reindriftens arealer samtidig som hensynet til reindriften veies opp mot andre samfunnsinteresser
- Kommunene planlegger for et tilbud av tilrettelagte boliger for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne.

Kommunens ansvar og virkemidler

En bærekraftig utvikling av Tjeldsund kommune må rette seg mot både de miljømessige, sosiale og økonomiske dimensjonene i bærekraften. Tjeldsund kommune må ta hensyn til miljøet, satse på innovasjon, ny teknologi og kutte i utslipp. Kommunen må i samarbeid med næringen skape et økonomisk livsgrunnlag i et langsiktig perspektiv og vi må øke innsatsen for å skape sosial balanse i lokalsamfunnet.

Lokale muligheter og utfordringer

- I følge SSB.no har Tjeldsund tre tettsteder; Ramsund/Fjelldal, Grov og Evenskjer. Det bør vurderes hvilke områder som skal prioriteres for videre fortetting, også utover nevnte områder.
- Alle skolene i kommunen ligger langs en FV eller Riksveg.
- Kommunen har sterke bygder, og det bør drøftes hvordan vi kan videreutvikle bygdene og skape bærekraftige samfunn i hele kommunen.

- Med tanke på framtidens demografiske utvikling vil det være sentralt å gi flest mulig innbyggere mulighet for å bo selvstendig og trygt i eget hjem så lenge som mulig.
- Inkludering, rekruttering, attraktivitet, stedsutvikling, omdømme, digitalisering, «sammen for hverandre»

Helhetsvurdering

Tjeldsund kommune har et ansvar for å følge opp nasjonale og regionale retningslinjer i sin planlegging, og kan gjennom å styrke sin rolle som samfunnsutvikler, tjenesteleverandør, myndighetsutøver og demokratisk arena sørge for en mer bærekraftig utvikling av Tjeldsund kommune.

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

Målet handler om å skape attraktive og bærekraftige tettsteder i kommunen, samt sikre tilgang til grunnleggende behov som trygg bolig, trygge møteplasser, trygg transport og grøntområder på en bærekraftig måte og til en overkommelig pris.

Framtidige utbygginger og prosjekter i regionen gir en forventning om befolkningsvekst i kommunen. Tjeldsund har nå en unik mulighet til å gjennom sin areal- og samfunnsplanlegging å styre samfunnsutviklingen i en bærekraftig retning i årene som kommer. Derfor prioriteres dette målet for Tjeldsund.

Sikre et bærekraftig forbruks- og produksjonsmønster

Nasjonale forventninger til planlegging

- Regjeringen legger vekt på fortetting, transformasjon og gjenbruk av eksisterende bygningsmasse.
- Kommunen har en viktig rolle i arbeidet med å ivareta kulturarven som ressurs for kunnskap, opplevelse, bruk og gjenbruk.
- Planlegging er viktig for å redusere utslipp av klimagasser og energiforbruk. Beslutninger om lokalisering, byggemåte og utforming av bebyggelse og infrastruktur kan påvirke utslipp og energiforbruk i lang tid framover.
- Kommunen kan vektlegge arkitektur og kvalitet i de bygde omgivelsene, og planlegge med utgangspunkt i stedets særpreg, kulturhistoriske elementer og viktige landskapstrekk. Eldre bebyggelse og bystrukturer vurderes som ressurser i en sirkulær økonomi

Kommunens ansvar og virkemidler

Bærekraftig forbruk og produksjon handler om å gjøre mer med mindre ressurser. Som et samfunn og som enkeltpersoner kan en bærekraftig livsstil bidra til å sikre gode levekår for nåværende og framtidige generasjoner. Dette innebærer å minske ressursbruken, miljøødeleggelsen og klimagassutslippene.

Lokale muligheter og utfordringer

- Bestemmelser ved oppføring nye bygg – se mulighetene for å transformere og fortette eksisterende bebyggelse i stedet for å bygge utover dyrka mark og LNF-områder.
- Kulturminneplan på agendaen, viktig for å ivareta og oppfordre til aktivt bruk av vern.
- Fokus på matsvinn i barnehager og skoler.
- Holdningsskapende arbeid
- Kommune må gå foran som et godt eksempel.

Helhetsvurdering

I dag forbrukes det mer enn hva som er miljømessig bærekraftig. For å sikre gode levekår for nåværende og framtidige generasjoner må også hver enkelt forbruker gjøre endringer for å imøtekomme framtidens utfordringer. Holdningsendringer og livsstilsendringer gjøre ikke over natten.

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

Tjeldsund kommune kan oppfordre til bio- og sirkulærøkonomi som å bygge i tre, nye innovasjoner, gjenbruk og bruk av gjenbrukte materialer, reparasjon i stedet for nykjøp, delingsøkonomi, redusere bruk av jomfruelig materiale og redusere eget forbruk.

Ha fokus på reduksjon av matsvinn i egen organisasjon.

Det er et stort behov for nytenkning innenfor dette temaområdet. En slik nytenkning vil ta tid å implementere i et samfunn. Det bør derfor arbeides strategisk for å gjennomføre slike endringer. Tjeldsund kommune må finne små og store tiltak som er overkommelige og som kan ha stor effekt.

Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensen av dem

Nasjonale forventninger til planlegging

- Fylkeskommunene og kommunene vektlegger arbeidet med å redusere utslipp av klimagasser, inkludert utslipp fra arealbruksendringer, mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. Oppdatert kunnskap om forventede klimaendringer og konsekvenser brukes i planleggingen.
- Kommunen legger vekt på klimatilpasning og samfunnssikkerhet i sin planlegging, og legger de høye alternativene fra nasjonale klimaframskrivninger til grunn for arbeidet.
- Risiko- og sårbarhetsanalyser legges til grunn i saksbehandling etter plan- og bygningsloven.

Kommunens ansvar og virkemidler

Kommunen må være en tilrettelegger innenfor de områdene vi har virkemidler. Som planmyndighet, tjenesteyter, innkjøper, myndighetsutøver, eiendomsutvikler og holdningsskaper. Kommunen kan gjennom planlegging bidra til at samfunnet er bedre forberedt på og tilpasses til klimaendringene. Herunder inngår også å begrense risiko, sårbarhet og ulemper. Kommunen har et ansvar for å sikre at kommunens arealer og innbyggere er best mulig rustet for konsekvensene av klimaendringene samtidig bidra til å redusere klimagassutslipp. Klimaendringene kjenner ingen landegrenser. For å stoppe klimaendringene må det kuttes i utslipp, satses på fornybar energi, nye industrielle systemer og endring i infrastruktur. I tillegg må vi verne og tilpasse oss for å begrense skadeomfang.

Lokale muligheter og utfordringer

- Tjeldsund kommune har i dag høyere utslipp enn de mindre nabokommunene. Kommunen slipper ut ca. 25 000 tonn CO₂ i året.
- De største utslippene kommer fra veitrafikk, sjøfart og jordbruk. Kommunen har hatt en nedgang i utslippene de siste 10 årene, men har fortsatt en vei å gå.
- Klimaprofil for Troms viser at det er økt sannsynlighet for kraftig nedbør som vil øke vesentlig i intensitet og hyppighet og føre til mer overvann. Det forventes flere og større regnflommer, samt økt fare for jord-, flom og sørpeskred.

- Tjeldsund kommune har ikke en helhetlig ROS- analyse for hele kommunen. En helhetlig ROS-analyse vil gjøre kommunen bedre forberedt hvis det skulle oppstå uønskede hendelser, som for eksempel flom eller skred.
- Kommunen har ikke et klimaregnskap eller klimabudsjett.

Helhetsvurdering

Mål 13 er en forutsetning for å oppnå bærekraftig utvikling, og handler om å forhindre de menneskeskapte påvirkningene på klimasystemet. Klimaendringene påvirker oss alle, og vi har i dag en infrastruktur som er bygget for det klimaet vi er vant til i dag. Økt regn, fare for overvann, stormflo, flom og skred skaper utfordringer og kan gi et høyt skadeomfang. Dette skadepotensialet øker med befolkningsvekst og utbygging.

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

Tjeldsund kommune må ta sin del av ansvaret og bruke sine virkemidler for å redusere klimagassutslipp fra egen virksomhet og fra kommunesamfunnet som helhet.

Klimareduksjon og klimatilpasning vil være viktige temaer i kommuneplanen. Det jobbes med å utarbeide et kunnskapsgrunnlag for temaet. Ut ifra kunnskapsgrunnlaget kan vi sette realistiske mål.

Tjeldsund kommune er en liten kommune, men må gjøre det vi kan, etter de lokale forutsetningene vi har. Bærekraftsmål nr. 13 er et viktig mål og må prioriteres.

Bevare og bruke havet og de marine ressursene på en måte som fremmer bærekraftig utvikling

Nasjonale forventninger til planlegging

- Kommunen vurderer arealbruken i strandsonen langs sjøen og i og langs vassdrag i et helhetlig og langsiktig perspektiv, og tar særlig hensyn til naturmangfold, kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.
- Kommunen og fylkeskommunene avsetter tilstrekkelig areal til ønsket vekst i oppdretts og havbruksnæringen gjennom oppdaterte planer, som også ivaretar miljøhensyn og andre samfunnsinteresser. Strategier for utvikling av havbruk utenfor kysten inngår i planene.

Kommunens ansvar og virkemidler

Gjennom plan- og bygningsloven har kommunen et helhetlig og langsiktig planansvar, særlig gjennom kommuneplanen. Vannforskriften gjennomfører EUs vanndirektiv i norsk rett. Et viktig formål med vannforskriften er å sikre en mer helhetlig og økosystembasert vannforvaltning i Norge, ved utarbeiding av helhetlige, sektorovergrepene, regionale vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram. Tjeldsund kommune er en del av to vannområder, og har et særlig ansvar for å utrede forslag til typer tiltak, samt utrede premissene for fastsettelse av miljømål.

Lokale muligheter og utfordringer

- Tjeldsund har flere næringer som potensielt kan skade kommunens vannforekomster.
- Teknisk etterslep av vann- og avløpsinfrastruktur
- Livet i havet er et viktig næringsgrunnlag for flere næringer og arbeidsplasser.
- Tjeldsund har en attraktiv kystlinje og sjøarealer som brukes til både næring, fritidsaktiviteter og rekreasjon

Helhetsvurdering

Havet er en viktig kilde til mat, og alt fiskeri i norske havområder skal forvaltes slik at det gir et langsiktig og bærekraftig uttak. Norge er avhengig av å kunne høste fra et rent og rikt hav. Bærekraftig bruk av havet innebærer stans av overfiske, hindring av forsøpling og forgiftning, og beskyttelse av sårbare dyr og korallrev.

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

Tjeldsund kommune kan først og fremst påvirke dette målet gjennom helhetlig og langsiktig planlegging. Gjennom å sette miljømål kan vi sikre at vannforekomster skal ha god økologisk og kjemisk tilstand. Kommunen kan være en pådriver ovenfor næringsliv, organisasjoner og befolkningen og sørge for god tilrettelegging gjennom forvaltning av rammevilkår, infrastruktur, tilgjengelighet til arealer og naturressurser.

Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av arts mangfold

Nasjonale forventninger til planlegging

- Fylkeskommunen og kommunen legger til rette for en bærekraftig utvikling i fjell og utmark og har særlig oppmerksomhet rettet mot områder med et stort utbyggingspress. Dette skjer blant annet ved å fastsette langsiktige utbyggingsgrenser.
- Fylkeskommunene og kommunene legger vekt på å bevare naturgrunnet for samisk kultur og næringsutvikling. Planleggingen sikrer reindriftens arealer samtidig som hensynet til reindriften veies opp mot andre samfunnsinteresser.

- Fylkeskommunene og kommunene legger til rette for gode leveområder for ville, pollinerende insekter gjennom planleggingen og drift av arealer
- Fylkeskommunen og kommunen identifiserer og tar hensyn til viktig naturmangfold, friluftslivsområder, overordnet grønstruktur, kulturhistoriske verdier, kulturmiljø og landskap i planleggingen. Samlede virkninger tas hensyn til.

Kommunens ansvar og virkemidler

Nedbygging, oppstyking og gjengroing er de viktigste grunnene til at mange naturtyper står i fare for å forsvinne i Norge. Det kreves øyeblikkelig handling for å stanse tapet av biologisk mangfold og beskytte livsviktige økosystemer. Kommunen har et ansvar som planmyndighet og landbruksmyndighet for å sikre bærekraftig forvaltning av arealer, arter og økosystemer.

Lokale muligheter og utfordringer

- Tjeldsund kommune har store områder satt som LNF (R)- formål i arealplanen, og landbruks- og reindriftnæringen er en stor del av næringslivet.
- Eldre arealplaner, og høyt antall dispensasjonssaker. Skaper en oppdelt utbygging.
- Stor andel skogbruk

- Økt press på utbygging, nært vassdrag, dyrkbar mark, beiteområder, kulturlandskap og friluftsområder.

Helhetsvurdering

Målet om liv på land handler om å redusere tap av naturlige habitater og biologisk mangfold som er en del av vår felles arv.

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

Tjeldsund har store skogsområder, og LNF områder der det er viktig å ta hensyn til både naturmangfold, klima og næringer. Ved å satse på videre fortetting framfor utbygging av nye områder kan kommunen redusere press for å bygge ut naturområder og bidra til å bevare livet på land.

Det er kommunens ansvar å ta hensyn til livet på land. Gjennom arealplanlegging og andre tiltak som sikrer bærekraftig forvaltning av arealer, arter og økosystemer. Gode rutinger, tilstrekkelig kunnskap og definerte prioriteringer innen arealplanlegging blir viktig og må ivaretas i kommende kommuneplanprosess.

Fremme fredelige og inkluderende samfunn for å sikre bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle, og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer

Nasjonale forventninger til planlegging

Se delmål:

16.6) Utvikle effektive, ansvarlige og åpne institusjoner på alle nivåer

16.7) Sikre lydhøre, inkluderende, deltakelsesbaserte og representative beslutningsprosesser på alle nivåer.

Kommunens ansvar og virkemidler

Kommunen har et ansvar for å bygge en velfungerende, ansvarlig og inkluderende organisasjon i alle sektorene. Virkemidler kan være samarbeidsavtaler, partnerskap og ulike samarbeidsarenaer.

Innbyggere skal også ha gode muligheter til å medvirke til beslutninger om utviklingen av Tjeldsund kommune når det utarbeides planer og politikk. Kommunen har et ansvar for at innbyggerne skal føle seg trygge, ved å forebygge blant annet kriminalitet.

Lokale muligheter og utfordringer

- Tjeldsund kommune har et godt samarbeid med frivilligheten, lag og foreninger.
- Generelt på nasjonalt nivå kan det være grunn til å tro at det er mørketall når det kommer til familievold.
- Traumatiske opplevelser som alvorlige ulykker eller vold kan gi varige psykiske plager.

Helhetsvurdering

Mål 16 er viet til å skape fredelige og inkluderende samfunn, noe som er en forutsetning for å skape bærekraftig utvikling. Norge har et velfungerende rettsvesen og godt utbygde og velfungerende institusjoner.

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

Velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner er avgjørende for å drive god samfunnsutvikling. Med dette følger deltakelse og medvirkning fra et mangfold av befolkningen. Tjeldsund kan i samarbeid med fler skape samarbeidsarenaer. Informasjonsutveksling og åpenhet kan også påvirke og skape løsninger som er tilrettelagt for alle innbyggere uansett behov.

Styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet, og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling

Nasjonale forventninger til planlegging

- By- og omlandskommuner, sammen med fylkeskommunene, videreutvikler samarbeidet om transport på tvers av administrative grenser der dette bidrar til effektiv ressursbruk, næringsutvikling, bosetting og sosial bærekraft i ulike deler av fylket.
- Kommunene har en ledende rolle i utviklingen av sentrum og legger vekt på et langsiktig og forpliktende samarbeid med private aktører og innbyggere.

Kommunens ansvar og virkemidler

Kommune kan inngå i gode samarbeid med næringsaktører, overordnede myndigheter, innbyggere og innad i egen organisasjon for å skape et inkluderende og bærekraftig kommunesamfunn. Myndighetene, næringslivet og sivilsamfunnet er nødt til å samarbeide for å oppnå en bærekraftig utvikling.

Lokale muligheter og utfordringer

- Styrke det gode samarbeid med frivilligheten, lag og foreninger.
- Samarbeid med nabokommuner, og regional myndighet på områder som bør ses i større sammenhenger.
- Se på mulighetene for offentlig- privat samarbeidsformer.
- Dialog og kommunikasjon for å involvere innbyggere lokalt.
- Tverrfaglig arbeid i egen organisasjon.

Helhetsvurdering

Samarbeid for å nå målene er nøkkelen til en bærekraftig utvikling. Bærekraftsmålene skal fungere som en felles, global retning og prioritert innsats de neste 15 årene.

Hvordan kan vi påvirke dette målet?

Det viktigste samarbeidet for å nå bærekraftsmålene er med innbyggerne. Bærekraftsmålene kan gi innbyggerne enda en mulighet til å bidra i en større helhet. Derfor blir dialog og kommunikasjon svært viktig for å involvere innbyggere lokalt. Tjeldsund kommune må gå foran som et godt eksempel. Samarbeid vil styrke gjennomføringsmulighetene, og vi får sett utfordringene i en større sammenheng.

Samarbeid kan gjøre på flere områder og på flere måter for eksempel gjennom medvirkning i planprosesser og kommunen kan inngå i partnerskap med andre kommuner.

Kilder til mer informasjon:

- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023: <https://www.regjeringen.no/contentassets/cc2c53c65af24b8ea560c0156d885703/nasjonale-forventninger-2019-bm.pdf>
- FNs bærekraftsmål: <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>
- Regjeringens informasjon om hva som skjer i Norge og internasjonalt: <https://www.regjeringen.no/no/tema/fns-baerekraftsmaal/utrydde-fattigdom/id2590134/>